

ABONAMENTUL.

Pentru Monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$, 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$, an 12 cor. $\frac{1}{4}$, an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.**Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.**

Reflexiuni la articolul:

„Igiena poporului”.

Articolul prim din „Unirea” Nr. 56—1917 ocupându-se de „Igiena poporului” relevă, că preotul e „factor de cea mai mare importanță pe terenul *iginei publice*”. Din tenorul articolului reiasă însă, că autorul lui are nedumeriri cu privire la destoinicia preotului, din cauză, că instrucția din institutele noastre de creștere, care mai ales în institutele pedagogice și seminarii ar lăsa mult de dorit. Aici numai atâtă observ, că: oare există vre-o instituție omenească perfectă, care să nu lase nimic de dorit? Apoi că lasă mai mult ori mai puțin, e chestie de apreciere; iar aprecierea atârnă dela competența și cunoștința de lucru a celui, care apreciază. Judecata, ce o pronunță Dsa asupra instrucțiunii din seminarii lasă să deducem, că nu e prea introdus în viața și activitatea, ce se desvoaltă azi în seminariile noastre teologice. Altcum nu ar fi riscat afirmarea, oă „se pierde prea mult timp în seminarii cu lucruri mult sau mai puțin superflue în paguba altora, studii de o altă importanță” (ce fel de studii?) Spre a-i delătură nedumeririle trebuie să accentuăm, că seminarul mai pe sus de toate are să mijlocească alumnilor săi calificățiune teologică temeinică. În scopul acesta au să li-se propună și li-se și propun științele teologice în forma științifică corespunzătoare progresului, la care s'a avântat teologia în timpul nostru. Așa în cât, ce privește materia singularitelor discipline teologice și extensiunea, în care se propun ele în seminarul nostru, e aproape ca și la facultatea teologică din Budapesta și la cea din Viena.

Știm, că unii nu sunt mulțumiți cu procedura noastră, sub cu-

vânt, că la preoții dela sate nu le trebuie atâtă știință teoretică. Le răspundem însă că ori unde va fi cineva preot, trebuie să fie bine pregătit și înarmat cu armele științei moderne, ca să poată propune corect și cu ușurătate doctrina creștină și să o apere contra atacurilor, cari se arată și se înmulțesc sub diferite forme. Aceasta o pretinde binele și mântuirea credincioșilor, dar o poartă și vaza și poziția clerului nostru. Clerul nostru în privința culturală nu este iertat să rămână mai pe jos, decât clerul altor biserici din patrie. În un seminar clerical bine organizat fiecare studiu i-se dă atențiunea și importanța, ce o are în raport cu calificățiunea rezervată dela preoți în timpul nostru.

Pe când stăruim pentru învățarea temeinică a teologiei propriie, nu desconsiderăm nici procurarea altor cunoștințe, de cari au lipsă alumnii seminariali, ca fitori păstori sufletești. Așa în seminarul din Blaj se propune: „Economia” din anul 1866, Medicina din anul școlastic 1871/2, iar Dreptul civil din 1875 și de 13 ani se țin teologilor și cursuri de Sociologie. Apoi li-se propun ca studiu Catehética, Pedagogia și Administrația școlară. În cadrul prelegerilor din Sociologie tot la patru ani li-se propune despre băncile mănăstiri și conducerea lor. În grădina Seminarului de vre-o 10 ani s'a aranjat stupină de model, ca alumnii să se dede la apicultură. Acestea, pe cum dela sine se înțelege, nu se tractează așa pe larg, ca cele strict teologice, dar se propun totuși în o extensiune, cât alumnii și din ramii respectivi să poată avea cunoștințele necesare de chemarea lor viitoare. Și studiile acestea se propun de bărbați specialiști, competenți în materia respectivă. Așadar în seminar se satisface de mult și la dorința auto-

ruului: „In seminarii puneți pond pe studiul igienei în măsura reclamată de împrejurări”.

Toate îndemnulile, altcum salutare, cari le dă „Unirea” în articolul „Igiena poporului”, le cunosc clericii noștri și nu ne lădoim, că cei aplicați în via Domnului, le vor fi și practicat spre binele poporului nostru.

Timpul, în care clericii nu sunt ocupați cu prelegerile și cu studiul, îl întrebuințează pentru exercițiile de pietate și pentru cultura lor aschetică, nu mai puțin necesară unui fitor preot, decât cultura științifică. Ce mai rămâne le servește spre recrearea corporală și spirituală. Și așa e neîntemeiată aserțiunea din „Unirea”, că adevă „Se pierde prea mult timp în seminarii cu lucruri mai mult sau mai puțin superflue. Am dori să ne dovedească autorul adevărătatea celor afirmate de dânsul.

La pretensiunea, că preoții să fie la culmea chemării lor, când e vorba de avântul economic ori financiar al satelor, aș putea da cuvântul tot „Unirii”, care în acelaș număr pag. 3, rândul 1 și urm. scrie: „Preotul nu-i chemat în via Domnului, ca să se aleagă din el econom bun, care să se laude cu boii și cu vacile, cari și-le-a câștigat în timpul unei vieți, ci ca să fie lumina lumii și sarea pământului”. Și în adevăr preotul nu are să fie de profesiune nici agronom diplomat, nici medic, nici avocat, nici financiar, ci preot și servitorul altarului. Cu toate acestea preotul nu odată trebuie a face și pe econom, și pe medic pe și jurist, chiar pentru aceea educațiunea seminarială și pentru acestea îl pregătește. În special preotul român dela sate, pe când are să fie lumina lumii prin știința sa și sarea pământului prin viața sa morală, de odată trebuie să se dovedească și

1917 2117/8.2207

de păstor înțelept și plin de iubire, care promovează atât binele sufletec cât și cel temporal al poporului. Domnul Hristos a predicat învățăturile sale mântuitoare, a nutrit pe cei flămânzi, a ajutat pe cei lipsiți și a vindecat toată boala și neputința dintre oameni.

Preotul adevărat are de model și ideal viața și activitatea Mântuitorului nostru. Și preoți adevărați să nizuiesc a crește și seminariile noastre teologice. Bine să ne însemnăm însă, că nici o școală nu produce deodată bărbați perfecți. Ea pune temelul științei și al culturii și arată direcția, în care are să lucre și se progreseze alumnul. Celce edifică pe temelul pus, și ostenește în direcția indicată, să perfecționează; iară dacă cineva ascunde talentul în pământ, nu școala, ci el poartă vina, că nu arată sporiu. Acest adevăr nu ar trebui să se scape din vedere, când e vorba despre seminarii, și atunci credem, că ele ar fi cruțate de imputările nedrepte și nemeritate, ce li-se fac. Credem, că și autorul articolului citat, dacă ar fi reflectat la zisele noastre, s'ar fi mărginit la bunele sfaturi igienice, ce le dă și nu ar trage la îndoială corectitatea instrucției din instituțiile noastre, ale căror plan de învățământ și viață internă se pare, că îi sunt necunoscute.

Dr. Isidor Marcu,
rectorul seminarului teologic.

Răspunsul Monarhului nostru la încercările de pace a Pontificelui.

La nota de pace a Pontificelui roman Majestatea Sa regele Carol a răspuns în următoarele:

Sfinte Părinte! Cu cinstea cuvenită și cu adâncă emoție am luat cunoștință de acel pas al Sfinției Tale, pe cari ca o îndeplinire a Oficiului Sfânt cu care V'a investit Dumnezeu, l'a-ți făcut la noi și la celelalte căpetenii beligerante cu aceeași intenție nobilă, ca pe popoarele trecute prin atâtea probe grele să le îndupleci la un astfel de acord, care să le redea pacea. Cu inimă recunoașcătoare am primit acest nou dar al îngrijirii părintești, cu care ai onorat Sfinția Ta pe popoarele fără nici o excepție și salutăm din adâncul inimii noastre admoniția adresată de Sfinția Ta guvernelor popoarelor purtătoare de războiu.

În cursul acestui războiu întotdeauna am privit la Sfinția Ta, ca la personalitatea cea mai înaltă care în urma misiunii suprapământene și pe baza concepției sublime asupra îndatoririlor cu care sunteți investiți, stați sus deasupra popoarelor beligerante și puteți să aflați calea inaccesibilă oricărei invinuirii, pe care putem să ajungem la împlinirea acelor dorințe ale noastre, ca să încheiem o pace durabilă și onorabilă pentru toți.

Intențiile pacifice ale Monarhiei.

De când am urcat tronul înaintașului Nostru glorios, suntem pe deplin conștii de răspunderea cu care datorăm înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor pentru soarta încredințată nouă a monarhiei austro-ungare. Din acest motiv nicidecum n'a scăpat dinaintea ochilor țelul acela mare, ca po-

porului Nostru să-i recăștigăm cât mai în grabă binefacerile păcii. Imediat după urcarea noastră pe tron, ni-s'a dat prilejul, ca împreună cu aliatul nostru, să facem spre pacea einstită și durabilă, pasul proiectat și pregătit de gloriosul meu înaintaș, împăratul-regele Francisc Iosif. Cu ocazia deschiderii parlamentului austriac, în mesagiul nostru de tron ne-am exprimat și accentuat dorința, că nizuim spre o pace, care curățește viața viitoare a popoarelor de mânie și dorul de răzbunare, și care li asigură, generații de-arândul față de forța armată. Guvernul nostru comun, într'acestea n'a întrelăsat, ca în auzul lumii întregi, repetat și cu aplomb să exprime voința popoarelor din monarhia austro-ungară, ca să curmăm vărsarea de sânge cu o pace, ce planează și înaintea ochilor Sfinției Tale. Ne fericește gândul că dorințele noastre s'au îndreptat dela început spre aceeași țintă, pe care Sfinția Ta o remarcă ca vrednică de urmat, îndemnul precis și practic, primit de curând dela Sfinția Ta, l'am judecat cu aprobare și am ajuns la următorul rezultat:

Primirea ideii fundamentale a Pontificelui.

Cu puterea convingerii adânc înrădăcinate, salutăm ideea fundamentală a Sfinției Tale, ca noua organizare a lumii să se bazeze pe puterea morală a dreptului, pe domnia dreptății și legalității internaționale, cu excluderea puterii armelor. Suntem pătrunși și de convingerea, că ridicarea conștiinței de drept va crea din nou moralicește, omenirea.

De aceea aderăm la părerea Sfinției Tale ca partidele beligerante să țină consfătuiri cari să ne aducă și ne și pot aduce la înțelegere ca prin garanții potrivite cum este posibil să scărișăm înar-

FOIȚA.

Cântec de toamnă.

Vine toamna vine
Pe cărări străine,
Florile se uscă
Palide în strat.
Vine toamna, vine
Pe cărări străine,
Vânturi reci coboară
Hoinărind prin sat.

Frunza cade 'n roate
Pe cărări brumate,
Cocostărcii pleacă,
Trandafirii mor;
Colo, hăt, în zare
Câte-un car răsare
Cu porumb, și 'n urmă
Vre-un bătrân dă zor.

Plâng cu glas de jale
Sălciile 'n vale,
Apa le îngână
Plânsul lor duios,
Valurile cântă
Ritmice, se frământă
Ca un gând de moarte
Negru, monstruos.

Visurile mele —
Urme reci de stele,
Fără nici o vrajă
V'ați topit și voi...
Toamna vine, vine
Pe cărări străine,
Vânturile suflă
Sufică și cad ploii..

Blaj.

Justin Ilieșiu.

In loc de tutun...

Grele vremuri au venit peste capul fumătorilor de toate categoriile, în primul rând pe nobilii adepți ai cuiubucelor și pipelor...

S'a împușinat producția acelei plante blestemate, care a știut să cucerească toate popoarele lumii, dela eschimoși până la hotențeți și să le arunce în sclăvia cea mai rușinoasă...

Ceva putere mistică, un farmec diavolesc i-au fost hărăzite tutunului, de-a putut ajunge stăpân tiran peste coice l-au gustat și au apucat să-și amăgească simțurile, să se transpună în lumea viselor, dând inele de fum în aer. Vai și amar acum de aceste jertfe ale tutunului! Încelați și părăsiți ței blestemă conștii, când n'au lăsat să se mai întăim îmbătați de venitul nicotinei și au lăsat să ajungă pe nesimțite în robia unei patimi neiertătoare.

În firea tuturer patimilor păcătoase este, că slăbesc puterea de voință, și nu lasă din brațele lor jertfa cu una două. Cine s'a obișnuit cu fumatul, greu se lasă de el. Dacă nu are tutun veritabil, își caută tutun fals. Oamenii săraci și până acumă își uscar frunze de podbeal, teiu, cartofi și le mestecau cu tutun.

Acum în decursul războiului apoi tot mai greu ajung și cei cu stare bună la patină „tămăie”. Vând ouă, pui și caș pe câteva pachetașe ieftine de tutun. Și când nici așa nu-și pot mulțumi pofta arzătoare, recurg în urmă la tutunul fals, la imitație.

Orice iarbă se poate pipa, dar tetuși sunt preferite burcenile, cari au ceva aromă, ori conțin o materie narcotică. Tutunurile orientale de obicei sunt mestecate cu frunze de plante veninoase, cum sunt mătrăgusa, ciușăfaia, măsălarăța, macul ori reventul medicinal (Rheum rhabaricum).

La noi sunt mai precauți oamenii și înăjunjeră aceste plante veninoase.

Cu atât mai mare este însă numărul altor plante nevătămătoare folosite în loc de tutun.

Însemn aci câteva date privitoare la chestia aceasta, aflate de mine sau auzite dela elevii mei.

O plantă de munte intelectualilor mai puțin cunoscută este *arnica* (*Arnica montana*), numită roit, iarba-seareului și *tabacul-câmpului*

marea de pe uscat, maritimă și aeriană deodată împrumutat și treptat la un anumit grad și că marea care după drept este în posesiunea tuturor popoarelor pământului cum poate fi eliberată de sub stăpânirea și puterea singuraticilor și deschisă spre folosința egală a tuturor. În conștiința deplină a importanții aducătoare de pace a arbitrajelor obligatoare propuse de Sfinția Ta, suntem aplicați a începe pertractările și asupra acestui proiect al Sfinției Tale.

Celealalte chestii.

Dacă ar succeda ceea ce dorim din inimă ca partidele beligerante să eadă de acord ca să înlăptuiesă ideea aceasta sublimă și prin aceasta să dea siguranța desvoltării mai departe neconturbate a monarhiei austro-ungare atunci nu va fi greu de a rezolvi în mod mulțumitor și alte chestii cari își așteaptă rezolvarea lor din partea statelor beligerante în spiritul dreptății și al prevederii echitabile cu luarea în considerare a condițiilor de existență reciprocă.

Dacă popoarele pământului în măsura proiectului Sfinției Tale ar începe tratativele cu proclivitate pașnică din aceasta ar putea răsări pacea durabilă. Ar putea să ajungă la deplină libertate a mișcării pe mare, s'ar scăpa de greutatea grele materiale și li-s'ar deschide izvoare noi a bunăstării.

Conduși de spiritul moderației și expiației aflăm bază potrivită în proiectele făcute de Sfinția Ta pentru tratativele cari servesc începerea păcii trainice și drepte pentru fiecare și sperăm tare, că de asemenea gânduri sunt pătrunși și dușmanii noștri de acum. În acest senz rugăm pe Atoputernicul să binecuvinte opera pașnică începută de Sfinția Ta.

Semnăm cu stimă fiul adient al Sfinției Tale
CAROL m. p.

În acelaș ton este ținut și răspunsul Germaniei iscălit de cancelarul imperial Michaelis.

Germania aderă la ideea unui acord internațional care se reguleze pe viitor diferendele ce s'ar ivi între state și popoare.

Discursul

Dlui Dr. ST. C. POP.

Rostit în ședința din 12 Septemvrie a diei.

— După notele stenografice ale ziarului distal. —

(Continuare.)

Știm ce s'a întâmplat dincolo în Austria. S'a relnceput viața constituțională și însuși M. Sa a fost inițiatorul politicii pacifiste. La 1 Iulie s'a dat ordinul de amnestie, ale cărui admirabile cuvinte ar trebui să le șape la noi fiecare în inimă. (Citește): „Politica urei și a răsunării, nutrită de relații nesigure și prevecând prin aceasta războiul mondial, trebuie după încheierea acestuia să fie între toate împrejurările și pretutindeni înlocuită cu politica împăcării. Acest spirit trebuie să stăpânească și în interiorul statului. Dorițele poporului trebuie satisfăcute cu curaj și înțelepciune și cu prevenire reciprocă. În acest sâmn al împăcării voese să mi exercitez cu datorințele mele de Demnitor, cu puternicul sprijin al lui Dumnezeu și ca cel dintâin voese să pășesc pe calea împăcării și să întind vâlm uitării asupra tuturor acelor rătăcirii regretabile politice, ivite înainte de războiu și în cursul războiului, deschid la procedura de armărire penală”.

Aceste le spune hotărârea majestatică, care și după conținut e majestatică, pentru că țintă multe rătăcirii și greșeli. Spune,

că acesta e cel mai deșun mod a da mulțumită lui Dumnezeu și soldaților noștri viteji, pentru că am ieșit învingători din a X-a luptă de pe Isonze. On, cameră! În lupta aceasta au luat parte și au sângerat toate regimentele recrutate de Români.

Între cei internați se află și acum, după ce a trecut un an, de aceea, și căror s'î sângerează sau au sângerat în războiu; sunt de aceea, pe cari judecătoria i-a absolvat, acolo se află vădava unui colonel eron al nostru. Până când va fi aceasta așa? Pentru că neam nu numei noi și nu numai ei, cari trimit mii de scrisori cerând să fie admiși acasă, s'au saturat de această stare, dar și populația de acolo, în deosebi în comitatul Sopron, care nu-i mai poate întreține.

În Austria au fost deja trimiși acasă cei internați, promițându-li-se, că vor fi despăgubiți. Până când va mai ține la noi această stare insuportabilă,

L-am fost întrebat pe I. Sander, fostul ministru al internelor, că ce au făcut acești oameni și am primit răspunsul, că dacă ar fi făcut ceva nu ar fi acolo. Toți ne spun, că nu au făcut nimic, fiind toți — poate cu excepția a 1—2 — priși numai spre a intimidă.

Muntenii dela Scărișoara și Certogea o pun uscată în pipă. (Le-ar aduce poate mai mult folos, dacă i-ar valoră florile și rădăcinile-rixome ca droguri căutate la fabricarea unor medicamente).

La Cetea suplinesc unii oameni tabacul cu șanumitul: *nepotul-tabacului* (*Verbascum Thapsus*, etc., ceadă vacii), pe care o fierb în apă și apoi o uscă înfirată în ață. Tot la Cetea mai fierb și prepară ca tutun oamenii și venieasa *calcea* (*Galtha palustris* și *C. alpina*), care și uscată pișcă la limbă.

Frunza *nucului* încă e aromată, e follosesc în loc de tabac singură sau mestecată cu alte frunze. Pe Mureș, pe Târnave, dar și la Beiuș o pipă țărâșii. La Harasteș o mestecă oamenii cu frunze de *cartofi*, la Cîmfud și Ohaba cu *podbeal*, la Cut și Sâmpetru cu *foaia lui Tatin* (iarba lui Tatin), la Orăstiașul-de-sus mai adaug și *mășchii*.

În unele locuri, spre pildă la Veseuș înceară oamenii să-și procure iluzia fumului de tutun, pipând frunze de *dărmos*, mestecate cu *podbeal*.

Vîșă-de-vie încă are bun renume printre fumători. Frunzele, în unele locuri și scoarța se bagă în pipă. La Căpuș o mestecă și cu *podbeal* și cu frunze de *vișin*.

Frunzele de mapi lipsite de alcaloide venieaso, fac bune servicii fumătorilor (la Teiuș, Tecșești, Sășăuș, Odverem, Șeroștia).

Râu a pățit-o încă un țărân pe la Cheța, care a fumat *mărdăgundă* curată, de care s'a otrăvit și a murit.

Frunzele de *frăgar* (dud), pe cari le-au încercat de năcaz oamenii pe la Blaj, Corghisel, Odverem etc., n'au aroma, ce se cere dela un pseudo tutun cum se cade. Nu prea place nici frunza de *măr* și *gustăin* oamenilor noștri.

Hreanul e mai aromat. L-au încercat unii pe la Teiuș și Cetea. Frunzele de *curcășin* sunt deodreptul usurateare la limbă, după cum afirmă cei cari au experimentat cu ele la Blaj și Șeroștia.

Petalale de brandafir sunt un surrogat vechiu al tutunului, care se adaugă în Germania de mult la tabac, împreună cu frunzele de *vișin* și de *ciroș*. Șeroștinenii, cari le-au încercat acum, spun, că sunt de fapt bune.

Părul encurusului încă are trecere ici-colo (Teiuș, Ungurei, Bășăuș, Odverem).

Stevia a fost încercată la Cașva și Jucalde-jos cu bun rezultat.

Tot acolo „beam” fumătorii pasionați și frunze de *etejar*.

Salata cu frunzele ei late încă a ademenit pe unii la Odverem să o pună în pipă. Invenției fumători dela Ocnișoara mai adaug și frunze de *mae*, cari împrumută ceva din efectele opialului ciubucelor lor.

Din nevoe se pipă și frunzele de

florea-soarelui mai vârtos pe Cămpie, dar și pe Târnave (Pânade, Blaj, Glogoveș).

Smeura se pune de tabac în pipă la Pânade;

Trifoiul la Corghisel, Agărbici, Băița și altele;

Lufarna se folosește mai mult mestecată cu *vie*, dar și cu *fasele* (la Căpuș, Beldiu).

Frunzele de *bestea* singure n'au mare trecere. Le mestecă mai mult cu *florea-soarelui* (la Așel), cu frunze de *nuc* și de *mapi* (Cașva) ori cu frunze de *ciroș* (Vălișoara).

E interesant, că pe alocuri și *vișele de cartofi* se pun împreună cu frunzele în pipă. Sunt încă „tari” de alealoidul ce conțin (Sășăuș, Blaj).

Dintre „surrogatele de tutun”, cari au menirea să înmulțească tabacul, trebuie să pomenim *frunza-de-mare*, *smeura*, *podbealul*, florile de *rupișă sălbatecă*.

Și vor fi încă de bunăseama multe burgenile chemate să înlocuiască tabacul afurisit. Nu se sperie oamenii de miros greu, de fum înecăcios și durere de cap, ba nici de otrăviri primejdioase, numai Melochul patimei de fumat să și-l vadă mulțumit.

Dr. Al. Borua.

Partidele ce sprijinesc guvernul, au trimis la timpul său în luptă pe cei mai distinși oratori spre a sesiza din vigoare legea militară austriacă din 1855, declarând de repetiții, că e nu numai un anacronism, ci și crimă contra neamului a lua dispoziții pe temelul unei asemenea legi învechite.

Și ce se întâmplă acum? În urma autorizației date guvernului pe baza §-ului 14 a legii XXXIII. din 1912 se pot prin ordonanță trage în judecată persoane civile prin judecătoria militară și pe baza §-ului 327 al codului penal militar, care e elastic, cuprinzând toate faptele penale dela cea mai mică înțelăsare până la pârșidiu, judecându-se pe baza acestui paragraf copii, adulți, bătrâni, bărbați și femei.

(Va urma).

Războiul european.

— Telegramme oficiale. —

Budapesta, 24 Septembrie. Prada capturată la Jakobstadt, unde luptă trupele arhiducelui de Bavaria Leopold, e de 55 tunuri, între cari sunt 5 de calibru mare, 26—28 centimetri. În oraș am capturat mari cantități de făină și pâine. Artileria rusă a dezvoltat activitate vie spre nord de Baranovici și vest de Luck. Pe culmile se se estind spre nord-vest de Focșani și la Siret lupte grele de artilerie și eșiri. Gara dela Galați a fost bombardată cu succes vădit.

În Flandria după amiază lupte de artilerie s'au dat dela țermul mării și pădurea Houthouster până la Westhoek. Luptele s'au înăsprit și peste noapte fără ca până acum să urmeze atacuri engleze. Efectele artileriei germane s'au observat din distrugerea numărăoaselor cantități de muniții dușmane. La Lens și St. Quentin — contra distrugerii reședinței episcopesci de aci francezii au dat mai multe bombardări — activitatea de artilerie din nou s'a înăsprit. La Aisne și în mai multe secțiuni din Champagne focul a ajuns de repetiții ori la vehemență mare. În ciocniri de sondaj dușmanul a suferit pierderi. La Verdun după amiază și peste noapte au fost lupte crunte. Azi dimineață încă s'au dat lupte grele pe țermii ostici dela Maas.

Am împușcat 14 avioane dușmane. Sublocotedintele Wüsthoff a secerat a douăzeciși una învingere aeriană.

Nr. 119/1917.

AVIZ!

Se aduce la cunoștința alumnilor Seminarului arhiepiscopesc gr.-cat., că despre timpul și locul începerei anului școlastic 1917/18 vor fi

avizați mai târziu prin respectivele oficii parohiale. Până atunci să rămână fiecare la casa părintească.

Blaj, în 23 Septembrie 1917.

Rectoratul Seminarului teologic.

AVIZ.

La „Institutul pedagogic gr.-cat. român din Blaj” înscrierile se pot face în tot timpul. Cei ce doresc să fie primiți, să-și înainteze rugarea cu documentele de lipsă direcțiunii.

Lecțiunile se vor începe numai mai târziu. Timpul se va comunica în ziare și în Circular.

Blaj, la 25 Septembrie 1917.

Direcțiunea.

NB. Toate stările românești sunt rugate să publice acest aviz.

Informațiuni.

Adunarea de pace a catolicilor. Dimineață s'a ținut în Budapesta o impozantă adunare a catolicilor sub conducerea curatului mare catolic în frunte cu primatul Csernoch. Vorbirea de deschidere a ținut-o primatul, apărând activitatea pacifistă a Pontificelui, terminându-și vorbirea în modul următor: „Am ascultat de o inspirație foarte intimă, să dăm expresie existinței a apăsării noastre pentru pace și a rezoluției, ce dăruim Sfântului Părinte. Bine! Dumnezeu să dea, ca aceasta expresie a noastră să ne sprogie mai mult de pacea mult dorită.”

Au mai vorbit deputatul Hazzár, ecele Majláth, Gieswein și alții.

Adunarea a vătat născim o rațiune pentru pace și omagiu Pontificelui.

Hymen. *Livia Ilieșiu și Gavril Bichigean*, aba de teol., conștați. Maieru — Născud, Septembrie 1917.

Aviz pentru prezentarea clericilor în seminarul din Gherla. Prin aceasta se comode Frăților Voastre a înștiința clericii din acel district protepesc, resp. de parohiile Frăților Voastre camcă pentru începerea curatului au a se prezenta la seminarul de aici la 10 Octombrie a. e. până la 6 ore seara.

Gherla Szamossejvár. Ședința consistențială ținută în 18 Septembrie 1917.

Școli pierdute. „T. R.” Afăm dela loc competent, că până acum s'a sistat din partea domnului ministru de culte ajutorul de stat dela următoarele școli din comitatul Sibielului:

1. Avrig 5 învățători, 2. Bungard 2 inv.,
3. Căcova 1 inv., 4. Glimboacă 1 inv., 5. Felfeldea 2 inv., 6. Nucet 1 inv., 7. Ne-rich 1 inv., 8. Mohu 2 inv., 9. Căpâna 1 inv.,
10. Răscari 1 inv., 11. Poplaca 5 inv.,
12. Răjinari 8 inv., 13. Brad 1 inv. gr.-cat.,
14. Seboșii de jos 3 inv. Laolaltă 34 învățători.

Motivul: 13 învățători dispăruți cu dușmanul din țară.

Cruțarea părinților cu mai mulți copii. Monitorul oficial publică un aștegraf al M. Sale, prin care se ordonează ca de azi înainte în operațiunile militare să se creștați:

1. Singurul fecior a unei familii din care doi sau mai mulți băieți au picat deja pe câmpul de bătăie, sau fiind răniți ori bolnavi cu străpășile militare, sau murit. 2. Tatăl care are șase sau mai mulți copii a căror îngrijire o poartă el.

Reîntrinderea întrebunțării materialului de încălzit și luminat. Monitorul oficial publică ordinul ministerial privitor la felial cum e de a se întrebunța materialul de încălzit și luminat. Localitățile publice și private nu pot fi încălzite înainte de 15 Octombrie a. e. afară de cazul când la casa respectivă se afla un bolnav sau un copil mai mic de doi ani. Autoritățile civile pot să permită însă absterere dela regula aceasta în cazuri întemioare. Nu poate fi introdusă lumina electrică în locuințe, unde până acum nu a existat. La case private mai mult de trei odăi și o culia nu e permis să fie iluminate, respective în case.

MAI NOU.

Precum suntem informați a sosit la Preaveneratul Consistor rescriptul ministerial, prin care se anunță, că preparandia noastră se poate deschide și că de comisar ministerial la Institutul pedagogic gr.-cat. român din Blaj e numit profesorul dela preparandia de stat din Sighetul Marmăției, *Kessler Károly*, care va avea să locuiască stabil în Blaj și să inspecteze zilnic Institutul luând parte la conferințe etc.

La acest rescript alături dl ministru un regulament pentru comisarii ministeriali împărțiți la preparandiile de băieți și de fete gr.-cat. române și gr.-orientale române, prin care în 41 de paragrafi se determină cercul de activitate al comisariatului ministerial.

Posta Redacțiunii.

Dr. S. „În cadrele strict constituționale ale bisericii” reforme noi nu se putem face. Acele care nu sunt „cadre strict constituționale” sau nu sunt reforme. Cu atât mai puțin poate fi agadar vorba de o autonomie bisericească în cadrele „strict constituționale ale bisericii”. Chestii de acest felteam la noi deacumdată nu mai pot fi deentate, după ce vezi bine cum de fiecare principiu e cusută câte o persoană. La noi chestiile principiare se înglodă totdeauna în chestii — personale.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Buciu.

AVIZ.

Cererile pentru ajutor de masă din fondul „Dr. Aurel Mureșianu” pentru studenții dela Universitatea din Cluj sunt a se înainta la direcțiunea bănoii „Economul” (Kolozsvár Wesselényi Miklós u. 26 sz.) până în 1 Octombrie a. e.

Lipsa de mijloace și progresul în studii cate a se dovedi, indicând precis ajutoarele sau stipendiile primite din alte părți.

Administrația mesei studenților
„Dr. Aurel Mureșianu”.

Ioan Buciu